OGLAŠAJTE V NAJSTAREJŠEMU SLOVENSKEMU DNEVNIKU V OHIO
★
Izvršujemo vsakovrstne tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN THE OLDEST SLOVENE DAILY IN OHIO
★
Commercial Printing of All Kinds

XXIX.—LETO XXIX. CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), MAY 21, 1946 ŠTEVILKA (NUMBER) 100

...ZKO SVARILO ...RNESA PROTI ...V. RUSIJI

...ASHINGTON, 20. maja ...žavni tajnik James F. ...es je imel danes radij... govor, v katerem je v ...em tonu naslovil na Ru... svarilo, da ako se bo zo... stavljala sklicu mirov... konference v tekočem po..., tedaj se bo zahtevalo ...je, da odgovarja za to ...zbornico Združenih na...

...es je v svojem govoru ...da ni nobenega železnega ...ja, katerega bi vzajemni ...ent človeštva ne mogel ...eti, potem pa je izjavil ...meriško in svetovno jav..., da zavezniške vlade ne ... indefinitivno zavlačeva...itev mirovnih pogodb z ... s katerimi je vojna že ...ega končana, enostavno ...oga, ker se ne more zedi...ed seboj glede mirovnih ...v.

...se ima svet zunanjih mi..., ki je baš zaključil ne...o konferenco v Parizu, ...sestati 15. junija, in ker ...ne države zahtevajo, da ...ferenca za sklep miru z ...kimi sateliti Nemčije in ...snide 1. ali 15. julija, se ...ji govor tajnika Byrnesa ...olmači kot ameriški ulti... Sovjetski uniji.

...es pa je po izreku rezke...ila hitro pristavil, da je ..., da se bo mirovna konfe...estala to poletje, kakor ... Zedinjene države.

...KOVNI POLOŽAJ ...SPREMENJEN

...SHINGTON, 20. maja—...j v pogajanjih za spravo ...nicah in na premogov...jih je ostal danes nespre... Obeta se baje sporazum ...ičarji, dočim stoje poga...i premogarsko unijo na ...očki. Vlada namerava ba...i tedna odrediti prevzem ...ovnikov, ki obratujejo ...na podlagi dvotedenskega ...ja.

...eklene barake ...erane

...ariona, O., je v prevozu v ...nd prvih osem jeklenih ...za veterane in njih druži...ere bodo postavili na ...nd Ave. in E. 79 St. V ...o prostora za 16 družin. ...al Public Housing Author...nerava pripeljati v Cleve...1,200 takih zasilnih biva...

...A SEJA PROGRESIV...NIH SLOVENK

...redo 22. maja ob 8. uri ...se v Slovenskem delav...domu na Waterloo Rd., ...vedno važna seja glavne...elifnega odbora Progre...Slovenk in krožkovih ...e in članic. Ukrepalo se ...de piknika, ki se ga na...priredili 9. junija na ...rih Slovenskega društve...doma na Recher Ave. Pro...da upoštevate to nazna...er posebnih kart se ni po...članicam.

Vojaško letalo treščilo v new-yorški nebotičnik

V drugi taki nesreči v teku enega leta je izgubilo življenje 5 oseb

NEW YORK, 20. maja—Nocoj je neki armadni dvomotorni aeroplan v gosti megli treščil v 58. nadstropje nebotičnika Manhattan banke na Wall St., pri čemur je bilo ubitih pet mož, ki so se nahajali v letalu.

To je že druga podobna nesreča, ki se je pripetila v New Yorku v teku manj kot enega leta. Lani je na dan 25. julija neki armadni bombnik B-25 pod enakimi okolščinami treščil v 102 nadstropje Empire nebotičnika, pri čemur je bilo poleg treh armadnih avijatikov ubitih tudi 11 pisarniških uslužbencev, ki so se nahajali v uradih zadetega nadstropja.

Nebotičnik, ki je bil zadet nocoj, je 927 čevljev visok in je četrto najvišje poslopje na svetu.

Tresk in ropot, ki je nastal vsled kolizije letala z obzidjem nebotičnika, je povzročil naval tisočerih oseb na pozorišče nesreče.

Vojni department je naznanil, da so bili v nesreči ubiti sledeči: Major Mansel Campbell iz Pontiaca, Mich., kapitan Tom L. Hall iz Sioux City, S. D.; poročnik Robert L. Stevenson iz Bronx, N. Y.; poročnik Angelo A. Ross in Whitehall, N. Y., in poročnica Mary E. Bond iz Newtown, Pa.

Ponesrečeno vojaško letalo je priletelo v New York z armadne baze v Smyrna, Tenn., odkoder je odletelo pozno popoldne.

Vojaško letalo padlo v jezero Erie

V petek zvečer je nekemu vojaškemu letalu zmanjkalo gasolina in ni moglo doseči mestnega letališča. Tako se je moštvo odločilo skočiti s padali na tla, letalo pa prepustiti usodi. Štirje so se rešili, dva moža pa se še pogreša. Letalo, ki se nahaja eno miljo in četrt od obrežja nasproti Columbia Rd. v Bay Village, bodo danes vzdignili z dna jezera Erie.

Brivci dvignili cene

Unijski brivci v Clevelandu so snoči sklenili, da se cene za striženje las od ponedeljka dalje dvignejo s 85 centov na $1, medtem ko se bo za striženje otrok računalo poslej 85 centov med tednom, po $1 pa ob sobotah in dnevih pred prazniki. Za britje se bo od ponedeljka naprej moralo plačati 65 centov.

SOPHIA SUSTAR

Po kratki in mučni bolezni je preminila na svojem domu na 6517 Schaeffer Ave. Sophia Sustar, rojena Nemanis, stara 30 let. Tukaj zapušča žalujočega soproga Franka, sinčka Jerome, starše Ben in Helen Nemanis, ter veliko sorodnikov. Rojena je bila v Clevelandu. Pogreb se vrši v četrtek ob 8:15 uri zjutraj iz Jos. Žele in sinovi pogrebnega zavoda, 6502 St. Clair Ave., v cerkev sv. Vida ob 9. uri in nato na Calvary pokopališče.

POGREB

Pogreb pokojne Angele Fortuna se vrši v sredo ob 8.45 uri zjutraj iz Jos. Žele in sinovi pogrebnega zavoda, 458 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete ob 9.30 uri in nato na Calvary pokopališče.

MOŽ, KATEREMU CELO STRELA NE MORE DO ŽIVEGA

KENTON, O. — Charles Brown je očividno eden izmed tistih redkih ljudi, ki je varen pred udarci strele. Prošlo soboto je bil desetič zadet od strele, toda je njen "napad," kakor devetkrat poprej, preživel brez resnih posledic.

Ta nenavadni mož se je to pot mudil v lokalni javni knjižnici, kamor je prišel po knjige, ko je tekom nevihte treščilo v poslopje. Strela, ki ga je zadela, ga je sicer pobila do nezavesti, toda prišel je hitro k sebi in pravi, da se čisto dobro počuti.

Ko je bil devetič zadet od strele, so časopisi o tem slučaju obširno poročali in nastopil je tudi na radijskem programu "We the People," na katerem je opisal svoja številna "srečanja" s strelo.

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Chicago, Ill.—Louis Volk se nahaja v bolnišnici Presbyterian radi bolezni na želodcu.

Brooklyn, N. Y.—Po dolgi bolezni je tukaj umrl Thomas Jakovac, doma od Sv. Lucije ob Kolpi na Hrvatskem, v Ameriki blizu 35 let. Iz starega kraja je prišel v Pittsburgh, Pa., poznaje pa se je preselil v New York. Član SNPJ je bil 27 let in zelo aktiven društvenik, dokler ga ni bolezen položila v posteljo. Tukaj zapušča ženo, dva sinova in dve hčeri.

Pittsburgh, Pa. — Po kratki bolezni je 29. aprila umrl Louis Heinricher, star 63 let. Zapušča ženo, osem sinov in dve hčeri.

Granville, Ill.—Dne 30. aprila je umrl Louis Bregar, star 71 let, doma iz Čateža pod Zaplazom, Dolenjsko. Zapušča ženo, sina in šest hčera.

Chicago, Ill.—V tekoči izdaji magazina "Collier's" z dne 18. maja ima dolg članek o Jugoslaviji in tržaškem vprašanju Arthur Geath, poročevalec časopisne agencije O.N.A. Geath se je več tednov nahajal v Jugoslaviji in poslal svoji časopisni agenciji več poročil. Njegov članek v tem magazinu je na splošno objektiven, le v zadevi Borisa Kraigerja in par drugih vodilnih "tržaških socialistov" je v zmoti, ker pravi, da se borijo proti priključitvi Trsta k Jugoslaviji. V resnici so Boris Kraiger in njegovi kolegi na čelu borbe za priključitev Trsta in vse Julijske Krajine k Jugoslaviji.

Vaš donesek za otroško bolnico v Sloveniji bo znak ljubezni in spoštovanja do potrebnih. V ta namen lahko prispevate tudi v uradu "Enakopravnosti"!

JOHN L. LEWIS—"BOSS" PREMOGARSKE UNIJE

Slika predstavlja John L. Lewisa, predsednika premogarske unije United Mine Workers of America, ko prihaja na sejo odbora 250 mož, ki določa smernice unije v tekoči stavkovni borbi s podjetniki na poljih mehkega premoga.

Lewis je avtokrat po naturi in zagonetna osebnost, kar se je ponovno pokazalo tekom njegove dolgoletne karijere kot "boss" premogarske unije. Ko se je pred leti sprl z Williamom Greenom, je zapustil A. F. of L. in organiziral CIO. Tista leta je bil tudi navdušen zagovornik New Deala in predsednika Roosevelta. Že leta 1940 pa je prišlo med njim in Rooseveltov administracijo do nesoglasij—mnogi pravijo, da je bil poglavitni faktor pri tem Lewisovo razočaranje, ker ga Roosevelt ni imenoval v kabinet kot delavskega tajnika—in tedaj je obrnil hrbet New Dealu in se pridružil republikancem. Obenem je začel boj za osebno kontrolo v CIO in ko ga je Philip Murray porazil, se je obrnil tudi proti novi delavski organizaciji, katero je sam ustvaril. Nedavno se je pobotal z Greenom in se s premogarsko unijo vrnil nazaj pod okrilje A. F. of L., kateri pomaga v kampanji proti CIO pod parolo, da je CIO postala "komunistična" organizacija.

V sedanjem sporu s podjetniki stoji v ospredju vprašanje 7-procentne naklade od vseh izplačanih mezd, ki bi se imela stekati v dobrodelnostni sklad. Taka naklada bi dala Lewisu letno 50 do 70 milijonov dolarjev, s katerimi bi več ali manj poljubno razpolagal. Ne samo podjetniki, temveč tudi CIO voditelji se upravičeno boje, da ako bi ne imela javnost nad tolikimi vsotami denarja nobene kontrole, bi Lewis svojo ojačeno pozicijo rabil za zadostitev načrtov in ambicij, pri izvajanju katerih ne bo Lewis nikoli pozabil na—Lewisa.

Izleti v naravo so bili uspešni

Dr. Arthur B. Williams, kurator Naravoslovnega muzeja v Clevelandu, poroča, da se je letošnjih spomladnih izletov v parke, v svrho spoznanja raznih ptic in cvetlic, udeležilo okrog 2,000 oseb.

JEKLENI PLAVŽ V YOUNGSTOWNU SE ZAPRE

YOUNGSTOWN, O., 20. maja Jutri zjutraj se bo vsled pomanjkanja premoga ustavil obrat v vseh jeklarskih plavžih v tem mestu, vsled česar bo začasno ob delo 10 do 11 tisoč mož.

V CALIFORNIJI

Še pred velikonočjo sta se Mr. in Mrs. Tony Boštjančič, 19617 Mohawk Ave., ki sta vodila grocerijsko trgovino na Euclid Ave., podala na potovanje v Californijo. Kmalu ko sta tja dospela pa je Mr. Boštjančič zbolel in se je moral podvreči operaciji na slepiču, katero je srečno prestal. Zdaj se bolje počuti in čim ozdravi bosta nadaljevala potovanje ter obiščeta tudi prijatelje v San Francisco. Nazaj se bosta vrnila čez tri mesece. Želimo jima obilo zabave in srečen povratek!

POGREB

Pogreb pokojnega Marcus Latkoviča se bo vršil v četrtek ob 9. uri zjutraj iz Golub pogrebnega zavoda, E. 47 St. in Superior Ave., v cerkev sv. Nikola ob 9:30 uri in nato na Calvary pokopališče.

Javnost je proti posojilu Angliji

Te dni je bilo izvedeno glasovanje na clevelandskih cestah, da se dožene javno mnenje glede nekaterih važnih zadev, ki so pred nami. Tako je bilo stavljeno vprašanje: Ali odobravate, da Zed. države dajejo posojila evropskim vladam? Za taka posojila se je izreklo 52 odstotkov vprašanih, proti jih je bilo 37 odstotkov in pol, neodločenih pa je bilo deset odstotkov in pol.

Drugo vprašanje: Ali mislite, da naj kongres odobri posojilo Angliji v znesku tri in tričetrt milijona dolarjev? Za posojilo se je izreklo 42 in pol odstotkov, proti posojilu 49 in pol odstotkov, neodločenih pa je bilo 8 odstotkov.

Ako se posojilo Angliji odobri, ali naj Zedinjene države zahtevajo, da se 90 odstotkov posojila porabi tukaj za nakup blaga? Za ta predlog je glasovalo 72 odstotkov, proti 21 in pol odstotkov, neodločenih pa je bilo 6 in pol odstotkov.

SAMOMORI V ZED. DRŽAVAH NARAŠČAJO

NEW YORK — Metropolitan Life Insurance Co. poroča, da se izza konca vojne v Evropi samomori v Zedinjenih državah stalno množijo in da je med samomorilci več moških kot žensk.

Vzrok temu je nezaposlenost in pa ker se nekateri veterani ne morejo privaditi civilnemu življenju. Med vojno je število samomorov padalo, ker je bila zaposlenost na višku.

Kako sodi francoska javnost o neuspehu pariške konference

Amerika in Anglija sta šli tja z namero, da nastopijo proti vsem predlogom za kompromis od strani Sovjetske unije

PARIZ (O. N. A.)—Francoski opazovalci so mnenja, da ni Rusija kriva zastoja pogajanj v Parizu, ter da velja prisoditi krivdo britanski in ameriški delegaciji. Pravijo tudi, da je nedavno poročilo korespondenta enega vodilnih ameriških časopisov, ki pravi, da je pričakovati ostre spremembe ameriške zunanje politike, netočno. Omenjeno poročilo je naznanjalo, da se bo v kratkem ameriška politika obrnila proti Rusiji, dočim se je to že dejansko zgodilo.

Washingtonska vest, da je ameriški državni tajnik Byrnes obljubil kongresu, da ne odhaja v nov Muenchen, je le ena izmed izjav in drugih dogodkov, ki so že pred začetkom konference oznanjevali anglo-ameriško namero posvariti rusko delegacijo, da se bo v Parizu proti Rusiji nastopalo strogo in nasilno.

Ne glede na posameznosti iz konference, izražajo francoski opazovalci mnenje, da so pokazali sovjetski delegati začetkom konference mnogo dobre volje, dočim so Anglo-Amerikanci odklonili sklepati kompromise in se pobotati. Konferenca je zastala šele, ko je angleški zunanji minister Bevin skupaj z Byrnesom odklonil predlog Molotova, da naj se poravna vse sporne točke na podlagi pobotanja.

Bevin je dejal baje: "Mi nočemo barantati z usodo ljudi"

Naziranje froncoskih opazovalcev je, da je ta visoko doneča izjava moralističnih načel le puhla fraza, ki ne more obveljati, ako jo pogledaš od blizu.

Oni pravijo: "To bi bilo vse lepo in pravilno, ako bi bila vprašanja vedno jasno obrisana, tu pravična, tam krivična. Toda stvar je taka, da nobena zadeva ni niti čisto bela niti čisto črna.

"Mnogo je vplivov na delu v vprašanju Trsta. Narodnostni razlogi se prepletajo z gospodarskimi, in postajajo še bolj zapleteni s stališča zemljepisne lege. Molotovov predlog, da bi se pobotali ni bil vzgled ciničnе politike velesil. Bil je praktičen predlog za rešitev resničnega problema."

Toda Velika Britanija in Zedinjene države so odklonile pobotanje. Ker pa nobena velesila ne popusti v zadevah prve veličine, je konferenca zaostala. Rusi so se zagrebli v svojo lupino in so pogledali iz nje le še toliko, da so mogli reči "ne".

V takem slučaju so Rusi skrajno trmasti. Kar naprej molče in nič jim ni mar, kaj bodo ljudje mislili. Toda to še ne pomeni, da je neuspeh konference njihova krivda. Nekateri opazovalci pravijo celo, da je očividno, da Amerika in Velika Britanija nista sploh nikdar imeli namena reševati večje probleme na tej konferenci.

Vir, iz katerega poročam, je zanesljiv in tudi ne more veljati pristranskim. V preteklosti ni bil Rusom niti prijazen niti neprijazen. Naglaša pa mnenje, da morajo biti poročila s konference poštena in povedati, kdo je govoril, in kaj.

Stvaren patriotizem! Dejanja, ne besed! Prispevajte za otroško bolnico v Sloveniji!

Protest Poljske proti Andersovemu govoru

LONDON (O. N. A.)—Poljska vlada je vložila protest pri britanskem Foreign Officeu radi govora generala Andersa, vrhovnega komandanta zamejnih poljskih čet v Italiji, katerega je naslovil svojim vojakom pretekli teden v mestu Loreto.

General Anders je govoril o priliki posebne vojaške slavnosti, na kateri je bil navzoč tudi britanski general William Morgan, angleški komandant na Sredozemlju. Poljska vlada obtožuje Andersa, da je dejal, da je Poljsko šele treba osvoboditi, ter da "bo treba sovražnika šele pognati iz dežele ven." Poljski general pa ni povedal, ali je imel v mislih Sovjetsko unijo ali sedanjo poljsko vlado v Varšavi.

Poljska vlada baje opozarja v svoji protestni noti angleško vlado, da je ta govor generala Andersa še en dodaten dokaz tega, kako škodljiva je poljska zamejna armada v Italiji anglеško-poljskim odnošajem.

Kuponi za obratno pošto iz Jugoslavije

Na glavni pošti in po večjih poštnih postajah se dobijo sedaj posebni kuponi, ki stanejo po 9 centov in jih lahko pošljete svojcem v Jugoslavijo v pismu, kateri jih bodo tam zamenjali na pošti za pravo poštno znamko, ne da bi jim bilo treba kaj doložiti za pisma v Ameriko. Tako jim prihranite na stroških, ako želite. Ti kuponi pa niso veljavni za Italijo in nekatere druge države. Veljavni pa so za Jugoslavijo, oziroma za pisma iz Jugoslavije v Ameriko.

Duquesne tamburaši pridejo v Cleveland

V sredo 22. maja zvečer so na programu Mid-American razstave v Mestnem avditoriju tamburaši iz Duquesne univerze iz Pittsburgha, Pa., pod vodstvom Matt L. Goužeta. Vstopnice so v predprodaji pri Taylor's.

Deček, ki se je igral z dinamitom, umrl

Donald Butler, star 14 let iz Miller Rd., Brecksville, O., je v Huron Road bolnišnici umrl za poškodbami, katere je dobil, ko se je v njegovih rokah eksplodiral dinamit, s katerim se je igral. Njegov oče je inženir za radio postajo WTAM.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):
For One Year—(Za celo leto) $7.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.00
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year—(Za celo leto) $8.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.50
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year—(Za celo leto) $9.00
For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March, 1879.

104

Arthur Gaeth (O. N. A.):

Razgovor z maršalom Titom

II.

Ko smo bili tako obdelali splošna vprašanja tičoča se jugoslovanske revolucije, sem se lotil naslednjega kočljivega vprašanja in zaprosil informacij glede odnošajev med cerkvo in državo. Moje vprašanje je bilo kot sledi: "Kakšne so osnove svobode, katere sme in more pričakovati cerkev vzpričo težav med katoliško duhovščino in državo?"

Maršal se je za trenotek zamislil in mi nato odgovoril pazljivo odbirajoč svoje besede: "Država in katoliška duhovščina si nista nasprotna. Le v eni federativnih republik—na Hrvaškem—so duhovniki neprijazni državi. Od teh bomo zahtevali računov za zla dela in krivice, katere so zagrešili, za sodelovanje z okupatorjem in za nadaljno podtalno rovarenje, s katerim si prizadevajo otežkočiti razvoj dežele.

"Katoliško duhovništvo, prav tako kot duhovniki drugih verskih obredov, uživa popolno svobodo v izvrševanju svojih dolžnosti. Država jim dozdaj ni delala nobenih težkoč in jih tudi v bodoče ne bo. V vsej državi vlada popolna verska svoboda. Niti v naši ustavi niti v naših zakonih ni najti nobene zapreke za izvrševanje katerih koli verskih obredov.

"Država bo nastopila le proti posameznim duhovnikom ali skupinam duhovnikov, ki se upirajo in bi hoteli ovirati svobodni razvoj dežele."

Moje naslednje vprašanje je bilo posvečeno zadevi demokracije. "Kako bo novo ustanovljena jugoslovanska republika izvajala," sem vprašal, "ona osnovna načela, katera smatramo v zahodnih deželah kot temelj demokratičnih režimov, namreč, svobodne volitve narodnih predstavnikov, svobodo govora in shodov, svobodo vere in sodstvo na podlagi sveta porotnikov?"

Maršal Tito je odgovoril naslednje: "O tej zadevi mi ni treba mnogo govoriti, ker je vse to natančno in končno veljavno urejeno v naši ustavi. Na podlagi tega dokumenta so predpisane volitve predstavniškega parlamenta prav kot svoboda govora, vere in primerne sodne oblasti. Tu je umestno dodati, da je treba upoštevati dejstvo, da sredi revolucionarnih sprememb, ki so se vršile v notranji strukturi Jugoslavije, dozdaj še ni bilo mogoče, kar naenkrat in vsepovsod, izvesti in uresničiti vse one spremembe, katere smo imeli pred očmi in ki so jamčene v naši ustavi. Še vedno je nekaj elementov, ki ogrožajo našo ureditev. Uvedli smo razmere, ki so zelo različne od onih, v katerih je živela stara Jugoslavija."

Maršal je nato dodal še naslednje in me pri tem pazljivo motril, ko da bi želel videti vtis, katerega bo naredil s svojimi skrbno izbranimi besedami: "Moji tovariši in jaz smo že opetovano razložili in naglašali temeljne točke naše demokracije. Federativna ljudska republika Jugoslavija uživa demokracijo, ki ima globoko socialno vsebino. Naša demokracija bo skrbela za svobodni razvoj najširših ljudskih množic—reči smemo, 85 do 90 odstotkov vsega našega prebivalstva.

"Naša demokracija je ljudska demokracija, ker je socialna. Le z nevero sodimo mi o onih bolj formalnih demokracijah, ki nimajo onih vezi, iz katerih se šele rodi prava demokracija—to je, katerim manjka široke socialne vsebine. To je razlog, da ne iščemo formalne demokracije in smatramo, da mora biti narodna, ljudska.

"Še nekaj—čeravno bi mogel navesti še mnogo posameznosti in podrobnosti—mi skrbimo za široke ljudske množice, to je za delavce. V deželah, v katerih vlada le formalna demokracija, gre delavcem dobro le dokler imajo delo. Čim pa nastopi nezaposlenost, je konec njihovega blagostanja—prepuščeni so samim sebi. Tu pri nas pa je vsak posamezni državljan tudi varuh vsega ljudstva države. Taka načela demokracije pa so obenem najbolj porok za to, da bodo vse posameznosti, katere ste navedli postopoma izvedene in uresničene."

Po tem razgovoru o notranjih zadevah nove Jugoslavije smo se lotili zunanje političnih vprašanj, o katerih bom poročal v naslednjem članku.

Dr. Metod Mikuž:

V JAJCE IN NAZAJ

(Nadaljevanje in konec.)

3. Livno-Jajce

V Livnu smo ostali šest dni in bili so to lepi dnevi. Mesto je sicer kazalo ruševine in pogorišča, ker so se bile za Livno ogorčene borbe in je mesto nekajkrat menjalo gospodarja. A prirodne lepote, izredno modro nebo—imeli smo ves čas najlepše dneve— in jasna sončna luč so prevpili vse vojno gorje in težave.

Ogledali smo si staro turško in novo moderno mesto do vseh potankosti. S Kocbekom sva obiskala skrajno neprijazne frančiškane. Danes je ta neprijaznost prav vsakomur lahko razumljiva, kdor bere Dedijerov Dnevnik. Jakac je slikal, da ga je bilo težko moč ustaviti. Mica kuhala, za kar sta skrbela Brecelj in Vavpotič, s Perasom sva pa le odkrila veliko Livanjsko skrivnost—vino. Bilo je dobro, vtihotapljeno in v mehu prinešeno iz Dalmacije. Ker sva bila premalo konspirativna, ga je ob veselem petju zmanjkalo že tisti večer. Druga dobrota je bila obilica tobaka; skratka, lahko bi človek zapisal še marsikaj in ne bi kršil konspiracije, ki pa je danes prav gotovo že povsem nepotrebna. Mlada Turkinja je tudi prerokovala in to ve danes le vsak sam, ali se je le kaj uresničilo, ali se ni, ali se še bo.

Doživeli smo tudi žalosten dogodek. Nedaleč od Livna se je hotela z avionom odpeljati v Kairo prva jugoslovanska delegacija. A preden se je zjutraj avion dvignil, je priletel nemški lovec in ga uničil. Med mrtvimi je bil tudi Lola Ribar. Čeprav so bili vojni časi, trdi in neusmiljeni, je vendar ta velika in tako čudna nesreča močno vplivala na nas vse.

Nazadnje nas je Vrhovni štab le pozval—Kidrič, Avšič in Vidmar so odšli že poprej—in odpeljali smo se proti Jajcu. Še poprej zgled tamkajšnje konspiracije od nas do Livne ni vedel, kje bo zasedanje. V Livnu pa vsi od Turkinje s feredžo do bosega fantiča, ki je na ves glas prodajal tobak. Škoda, ker smo se vozili ponoči, kajti dolina Vrbasa velja za eno najlepših in si jo je dal tudi Pavelić na svoje znamke. Pot pa je bila tako hladna, deloma po snegu in dolga, da je bilo vsem prav, ko smo srečno prispeli na cilj.

Drugi dan smo bili predstavljeni Titu v zaklonišču velike tovarne, kjer je delal čez dan. Slovence je sprejel vidno zadovoljen in z veseljem. Razumljivo, saj smo prišli najbolj daleč. Takrat kot danes je delal vtis človeka, ki dela in misli več kot počiva. Od tod volja in utrujenost na obrazu, ki ga je, o tem se je Jakac dobro prepričal, izredno težko verno posneti.

V zakloniščU je vladal mir in če je človek pogledal pozornejše, je lahko videl, koliko se dela. Pozornost je vzbujal človek, ki je žilavo in neprestano nekaj pisal, vstal in burno odšel bogve kam, pa se spet vrnil, pisal in spet odhajal. Bil je Moša Pijade s svojimi neizogibnimi očali med pisanjem na čelu.

Celonočno zasedanje Avnoja v Jajcu se danes ne more več ne ponoviti, ne rekonstruirati. Bilo je pestro že samo po oblekah. Čeprav je oblekel vsak, kar je imel najboljšega, smo bili le Slovenci najslabše oblečeni. Od najbolj civiliziranih je bil edini Vidmar, čeprav je imel še ta pomečkano obleko in še bolj svoj sivi žametasti klobuk. Klobuk in to celo črnega, je nosil samo še stari parlamentarec Črnogorec Marko Vujačić. Kljub tej največji različnejši pestrosti, kot tudi v orožju in starosti, je bila vsa velika dvorana ene misli in ene želje: ustvariti tudi kot od ljudstva izvoljeni odposlanci prave temelje bodoči domovini.

Že danes vidimo in občutimo, da smo naredili vse prav in pošteno, še bolj bodo to potrdili zanamci. In če bi bil človek lesen ali iz kamna, bi moral čutiti neodnehljivo silo te edinstvene, složno ustvarjajoče volje. Govoril je Tito, Ribar, Kidrič, Jaka, prav za prav vsi. A vsi smo dopolnjevali eno samo veliko misel in željo: demokratično, federativno, srečno Titovo Jugoslavijo. Danes je ta takratna misel in želja postala sesnica. Jugoslavija, danes in vselej neuničljiva in neminljiva. Jugoslavija, srečnejša in boljša kot kdaj koli poprej.

V Jajcu smo ostali še dva dni. Slovenci smo pokopali Lolo Ribarja, kateremu je govoril v slovo lastni oče, predsednik Avnoja, Ivan Ribar.—V ogromnem pogrebnem sprevodu ni nihče spregovoril besede; vedel in čutil je prav vsak, kdo je odšel za vselej in veliko prezgodaj iz naše srede.

Misliti je bilo treba na povratek. In to tembolj, ker se je na osvobojeno ozemlje že pričela velika zimska ofenziva.

4. Nazaj

Mislili smo s kamioni do Livna in dalje proti Sloveniji po isti poti kot smo prišli. V Bugojnem nas je dohitela depeša Vrhovnega štaba, da spričo nejasne situacije počakamo in da so nam Nemci verjetno zasedli že kninsko cesto. Ker se do večera položaj ni ne poboljšal ne bolj pojasnil, smo sklenili poskušati srečo preko Mrkonjić grada in Ključa. Spravili smo kamione na vlak (most v Jajce je bil preko Vrbasa porušen), kar je šlo zelo počasi, ker je bilo vse zmrznjeno in ledeno, in se ponoči vrnili v Jajce. Zjutraj smo s kamioni poskušali srečo proti severu. V redu in hitro je šlo do Ključa, kjer smo morali pustiti avtomobile zaradi porušenega mostu preko Save. Vozili smo se podnevi, po lepih krajih in cestah in tožilo se nam je zapustiti hitra vozila.

Mudilo se je, zelo mudilo. Sovražni obroč se je okrog nas vedno bolj stiskal in vsa pot do Kolpe med Lesinjem in Pokupskim je bila neke vrste tekma s pretečo nevarnostjo. Tega se marsikdo ni zavedal, prav dobro pa komandanti edinic, skozi katerih sektorja je peljala naša pot, ki so nas čimprej in kar mogoče oprezno spravljali proti severu.

Vozili smo se, jahali, še več pa pesačili mimo dobrih in navdušenih ljudi, ki jim ni bila všeč nobena skrivnost, kdo in kaj smo. Pogostili so nas povsod, veliko so premogli iz svojih zemunic in nam ob slovesu želeli srečno pot. Na miklavžev večer smo pri Bosanki Krupi prešli zastraženo železnico, cesto in se prepeljali čez široko in globoko Uno. Prenočevali smo visoko v hribih. Od prometnih ovir so bile glavne srečno odstranjene, ostala pa je še vedno glavna skrb, kaj je z obročem.

V Perni pod Petrogo goro, v štabu zadnje naše divizije pred sovražnikom, je bila situacija vsako uro slabša. Izgledalo je, da je hrvaškim tovarišem pot proti Otočcu že odrezana, nam pa spočetka ni kazalo drugega, kot nevarna pot mimo Petronove gore, na kateri so bili že Nemci in ustaši, in poskusiti srečo preko Perejasice. Tam tovej, kjer smo prišli. Prišla so namreč poročila, da so v Lasinju, Topuskem in Crgin mostu že Nemci. Nekoliko panike je le bilo v štabu, pa tudi razumljivo.

V najbolj nezaželjenem in kritičnem trenutku se obesi štabu na vrat edinica, ki sama nikakor ni sposobna prebiti obroča, če je že sklenjen, bi pa štab temeljito odgovarjal je le ni spravil na varno. Proti večeru smo le zvedeli, sicer ne prav zanesljivo, da v Vrgin mostu in Lasinju še ni Nemcev. Vozovi so nas čakali, poslovili smo se od hrvaških Avnojcev in se odpeljali na najbolj nesigurno pot proti Kolpi.

Pričakovanih sovražnih na križiščih ni bilo, divizijske edinice so z neverjetno vztrajnostjo in požrtvovalnostjo delale močne pobočnice in ker ni padel prav noben strel in ker je šlo vse tako po sreči, sva z Jako zaspala. Cela in zdrava sva se zbudila že ob Kolpi. Podnevi že smo se prepeljali čez široko reko, skoraj dve sto kilometrov nižje kot na poti v Jajce, in bili smo na varnem. Onstran pa je grmelo, ofenziva je šla svojo pot dalje in nekaj ur za nami je bil železni obroč nazadnje le sklenjen. Imeli smo srečo.

Kot vsa leta in ob vsaki priliki in bi človek upravičeno ne bil optimist tudi vnaprej?

Ustavili smo se v vasi nad Kolpo. Poiskal sem znano družino, pri kateri sem bil dvakrat v avgustu 1943 s XIII. proletarsko brigado. Z veseljem so me spoznali kot pozneje še na več krajih na Okiču in na Žumberku. Tu, v Pokuplju, v bogatih in ravninskih krajih, smo hitrost maršev zmanjšali. Ostala nam je še edina nevšečnost, proga in cesta Zagreb-Karlovac. Spotoma smo se ustavili v Pisarovini, kjer smo bili popolnoma varni, kajti po nepisanem dogovoru je bil ta kraj in njegova okolica "nevtralna zemlja," kjer so se vršile izmenjave ujetnikov.

Zavili smo proti severu do 15 kilometrov pred Zagrebom in po napornem, celonočnem maršu prešli preko proge in ceste in se ustavili zjutraj visoko pod Okičem v Beteru. Odtod smo odšli popoldne čez vas Plešivico in prišli zvečer do Sv. Jane. Ne vem, ali se Jakac še spominja burne debate o umetnosti, ki se je končala tako, da sem mu pomagal nositi nekatere od dvestopetdeset potrebnih in nepotrebnih artiklov. Naslednje jutro smo odšli mimo Krašiča in Pribiča in prišli zvečer v Sošice. Ponovno sem srečal stare znance iz XIII. proletarske, ki so nas prijazno pogostili in prenočili. Zjutraj smo se poslovili od hrvaških krajev in prišli preko požganih žumberških vasi "domov," na belokranjski Suhor. Očka—Ivan Novak, naš najbolj mirni in tihi sopotnik, takratni belokranjski sekretar, se je s svojimi Suhorjani zelo potrudil in bilo nam je tistih nekaj dni najboljše in najlepše.

Deset dni iz Jajca do Suhorja ni bila malenkost. Danes bi bila ta razdalja, čeprav z avtomobilom, verjetno daljša in ne bi imela več ne takega pomena in bi je tudi nihče več ne hotel prehoditi natančno tam, kjer jo je pred dvema letoma zaradi sovražnika še moral. Po blatu, ki je segalo do gležnjev, po visokih planotah, ki so se končavale z globokimi soteskami, preko cest, rek in prog, ob popolni tišini in vedno pripravljeni, kdaj se bo oglasila ali sovražna zaseda ali pa se sesedel sopotnik in hlipajoč ugotovil, da ne gre in ne more več dalje.

Gotovo je Jaka že zdavnaj pozabil vse tiste trošte, zvijače pa tudi strahove, s katerimi je take le vedel in mogel spraviti naprej. Veliko so mu pomagali tudi Nemci, ki so bogve kje in bogve zakaj prožili poedine strele in rafale.

Niso bili torej v Jajcu zgodovinski samo naši sklepi, zgodovinska in nekaj posebnega je bila tudi ta naša pot. Marsičesa nisem omenil, ne posrečenih in ponesrečenih padcev v jarke, ne akrobatskega skakanja z vozov pred avijoni, ki jih sicer ni bilo, ne nejevolje, ki je pač povsod, kjer so ljudje. V glavnem smo dolgo in naporno pot premagali in premagovali dobro prav vsi. Škodovala ni nobenemu ne na duši, ne na telesu.

PISMA IZ STAREGA KRAJA

Kdor ni trobil v fašistični rog, je bil odpeljan

Mrs. Terezija Žele, žena splošno poznanega pogrebnika Josip Želeta, je prejela sledeče zanimivo pismo od svojega nečaka dr. Stanko Jereba iz Ljubljane.

Dr. Jereb opisuje, kako se je njemu in njegovim domačim godilo tekom vojnih let. Preganjan in sestradan je končno dospel v neko taborišče na Nemškem, kjer je potem delal kot zdravnik. Njegovo pismo je sledeče vsebine:

"Ljubljana, 14. februarja, 1946.

"Draga teta!

"Najpreje Vas in vse Vaše prav prisrčno pozdravljam po tolikem času. Vsi smo prav veseli, da ste še pri življenju, saj se je med tem časom marsikateri moral posloviti od življenja.

"Mnogo smo morali preživeti in prestati od tistih časov sem, ko smo si zadnjikrat še lahko pisali in to tako Vi kot tudi mi tukaj. Sedaj je hvalabogu vse to za nami—vse hudo, kar smo morali prestati v teh nesrečnih štirih letih. Upajmo, da nas v našem življenju ne bo zadela več taka nesreča, kot je bila ta vojna. Sedaj je vse to mimo šlo, samo gorje in uničenja, ki nam jih je ta vojna zapustila, ne bomo mogli še tako hitro popraviti in izbrisati.

"Naša mama nam je med časom umrla, to ste menda že zvedela. Umaknila se je reva vsemu najtežjemu. Od strica Matica sem se poslovil 1. aprila 1941 leta, ko sem moral oditi v vojsko. Ležal je v bolnici radi njegove srčne bolezni. Milo me je pogledal, ko mi je ob slovesu stisnil roko. Noben od naju ni vedel, kdo se za vedno drug od drugega poslavlja, čutila pa sva obadva, da se več ne vidiva. On je potem kmalu umrl, jaz pa sem bil takrat že v ujetništvu.

"Ujeli so me na fronti na jugoslovanski-b o l g a r s k i meji, Nemci. S tem se je začela moja trnjeva pot skozi ujetniška taborišča. Gonili so nas in mučili na vse mogoče načine. Če bi pri nas delali z živino tako, bi bil vsak tak zaprt. Oni so pa to lahko počenjali z ljudmi, kateri niso zakrivili drugega kot to, da so se postavili v bran za svojo domovino.

"Vlačili so me po Bolgariji, Romuniji, Ogrski, Avstriji in Nemčiji v zaprtih živinskih vagonih, katerih nam niso odprli niti da bi svojo potrebo lahko opravili zunaj. Da bi nam dali kaj hrane, jim še v glavo ni padlo. Tak transport ni trajal po en dan; včasih smo tako brez hrane in vode potovali po sedem dni skupaj. Kdor je ostal, je ostal; kdor je oslabel in se zrušil, ga ni bilo več in je umrl ali pa bil pobit. Nazadnje sem ie prišel v taborišče, kjer sem delal kot zdravnik.

"Spomladi leta 1942 so nas zopet naložili na vagone in nam rekli, da gremo domov. V resnici so nas peljali skozi Ljubljano na Reko. Tam so nas pograbili Italijani in ti so z nami delali nekaj boljše. Ko je Italija kapitulirala v jeseni 1943 leta, sem prišel domov, kar pa je bilo ravnotako, kot če stopiš z dežja pod kap. Domači izdajalci in Nemci, ki so tedaj zasedli Ljubljano, so odbirali ljudi in odpeljali vsakogar, kdor ni trobil v njihov rog. Tako so jih nebroj odpeljali v zloglasna taborišča Dachau, Mauthausen, Ravensbruck itd., kjer jih je večina umrlo. Ali pa so jih že doma postrelili kot talce. Tukaj pri nas je bilo zelo hudo in kar čudimo se, da smo še ostali živi. Sedaj hvalabogu je to za nami in zopet nam sije zlata svoboda.

"Moj brat Mirko, ki je bil pred vojno učitelj na Štajerskem, je takrat, ko je pribežal pred Nemci v Ljubljano, izgubil prav vse svoje stvari. Rešil si je edino življenje, ženo in otroke.

"Moja sestra Milka, ki je bila poročena v Celju z nekim inženirjem, je ravnotako prišla ob vse svoje pohištvo in opravo. Mož je šel potem k partizanom, in tako še za njega nismo nič vedeli do konca vojne. Vendar je ostal živ in je sedaj v Beogradu na Ministrstvu vojske. Je še vedno vojak.

"Sestro Verico, staro komaj 20 let, so zaprli v Ljubljani, jo pretepali do krvi, tako, da reva ni mogla 14 dni ne ležati, ne stati na nogah. Potem so jo pa odvlekli v Nemčijo, kjer je morala delati v tovarnah pod stalnim bombardiranjem. Vendar smo se po končani vojni zopet vsi bratje in sestre najdli. To veselje ni trajalo dolgo, ker nam je 3. februarja letos umrl naš brat Žane, star komaj 34 let. Nakopal si je na prisilnem delu bolezen—vnetje ledvic in je sedaj podlegel.

"Jaz sem zopet pri vojakih, kamor so me poklicali meseca maja. Služim zaenkrat v Ljubljani, tako da stanujem lahko doma. Moja žena zopet hodi v službo, ker mi pač vojaška plača ne zadostuje za vse izdatke.

"Pri nas gre vse dobro. Velikanskih naporov bo treba, predno bomo v naši domovini popravili ruševine in zopet postavili na noge, kar so nam požgali in porušili Italijani in Nemci. Ljubljana sama sicer ni bila močno prizadeta, kot so to druga mesta v Evropi, vendar smo pa bili tudi mi parkrat deležni blagoslova izpod neba, vendar ne v veliki meri.

"To, da smo včasih podnevi in ponoči imeli alarme in da smo se morali skrivati po kleteh, to smo že pozabili. Pa kljub temu da smo vedeli, kaj vse prinašajo Liberatorji in drugi ameriški aeroplani, smo jih vendar vedno z veseljem gledali, ko so včasih po 1,000 leteli čez nas. Spomladi 1945 leta ni bilo nobenega dneva ne ure, da ne bi bili nad nami. Seveda je marsikateri Slovenec postal žrtev takega napada.

"Kot rečeno, sedaj je vse pozabljeno. Edino željo imamo sedaj jugoslovanski narodi, da nam prepustijo Gorico in Trst, ki smo si jih osvobodili in da nas puste v miru, da bomo lahko zopet pozidali in popravili vso škodo, ki smo jo utrpeli v tej vojni.

"Pri nas v Sloveniji še ni bilo tako hudo, kakor je to v Bosni, kjer je skoraj vse uničeno, ljudje pa je bosi in napol oblečeni.

"Sprejmite najlepše pozdrave vsi! Poljublja Vas Vaš nečak,

"Dr. Stanko Jereb."

IŠČE BRATA

Mrs. Mary Pucel, 1060 E. 6[illegible] St., je prejela pismo od sva[illegible] nje Amelije Juriševič, roje[illegible] Zadell, ki bi rada zvedela za n[illegible] slov svojega brata Matijo Ž[illegible] dell, doma iz Jurške št. 59, p[illegible] šta Knežak, okraj Reka na N[illegible] tranjskem. Ako sam to čita[illegible] pa če kdo ve kje se nahaja, [illegible] prošen, da sporoči Mrs. Puce[illegible]

Preskrbite potrebno nego slovenski mladini v Sloveniji! Prispevajte za otroško bolnico v Sloveniji! V uradu "Enakopravnosti" lahko oddaste vaš delež!

Slovenski ameriški narodni svet

3935 W. 26th Street, Chicago 23, Ill.

Na zadnji (prvi) konvenciji SANS, ki se je vršila 2. in 3. sept. 1944 v Clevelandu, so bili izvoljeni sledeči uradniki, gl. odborniki in člani širšega odbora:

ČASTNI ČLANI:

Častni predsednik: LOUIS ADAMIC, Milford, N. J.
Častna podpredsednica: MARIE PRISLAND, 1034 Dillingham Avenue, Sheboygan, Wis.
Častni član: DR. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.

ČLANI EKSEKUTIVE:

Predsednik: ETBIN KRISTAN, 23 Beechtree St., Grand Haven, Mich.
1. podpredsednik: JANKO N. ROGELJ, 6208 Schade Ave., Cleveland 3, O.
2. podpredsednik: FRED A. VIDER, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois.
Tajnik: MIRKO G. KUHEL, 3935 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
Blagajnik: VINCENT CAINKAR, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Zapisnikar: JACOB ZUPAN, 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
Člani:
LEO JURJOVEC, 1840 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
ANTON KRAPENC, 1636 W. 21st Pl., Chicago 8, Ill.
LEOPOLD KUSHLAN, 6409 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
ALBINA NOVAK, 6117 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
FRANK ZAITZ, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

NADZORNI ODBOR:

LOUIS ZELEZNIKAR, predsednik, 351 N. Chicago St., Joliet, Ill.
JOSIE ZAKRAJSEK, 7603 Cornelia Ave., Cleveland 3, Ohio.
JOSEPH ZAVERTNIK, 309 Tenafly Rd., Englewood, N. J.

ŠIRŠI ODBOR:

ANTON DEBEVC, 1930 So. 15th St., Sheboygan, Wis.
JOSEPH F. DURN, 15605 Waterloo Rd., Cleveland 10, Ohio.
JOSEPHINE ERJAVEC, 527 No. Chicago St., Joliet, Ill.
THERESA GERZEL, 334 Erie Ave., W. Aliquippa, Pa.
ANTON HORZEN, Route No. 4, Princeton, Ill.
ANTHONY JERSIN, 4676 Washington St., Denver, Colo.
REV. MATH KEBE, 223—57th St., Pittsburgh 1, Pa.
FRANK KLUNE, 604—3rd St., N. W., Chisholm, Minn.
HELENA KUSAR, 1936 So. Kenilworth Ave., Berwyn, Ill.
KATHERINE KRAINZ, 17838 Hawthorne Ave., Detroit 3, Mich.
JOHN KVARTICH, 411 Station St., Bridgeville, Pa.
JOHN POLLOCK, 24465 Lakeland Blvd., Noble, Ohio.
LUDVIK MUTZ, 364 Menahan St., Brooklyn, N. Y.
ANTOINETTE SIMCICH, 17410 Nottingham Rd., Cleveland 19, Ohio
THERESA SPECK, 4658 Rosa Ave., St. Louis 16, Mo.
VALENTINE STROJ, 1040 N. Holmes Ave., Indianapolis, Ind.
JOHN M. STONICH, 1634 Cedar St., Pueblo, Colo.
ANDREW VIDRICH, 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
ANTON ZBASNIK, A. F. U. Bldg., Ely, Minn.
JOSEPH ZORC, 1045 Wadsworth Ave., No. Chicago, Ill.

BUDHIN DEMANT

GUSTAV LE ROUGE

(Nadaljevanje)

Tik poleg te čudne stavbe je stala razkošna vila, ki je bila pravzaprav določena za prebivališče ravnatelja te tovarne. Prošlo leto je to vilo kupila neka angleška dama, komtesa Sade Glocester, ona, ki so jo v hotovih mednarodnih krogih imenovali Misterijo.

Ta dama je hotela dati poneti železno hišo, da poveča svoj park, toda zaenkrat jo je, kakor so pravili dobro informirani ljudje, dala v najem nekemu izvozničarju iz Lombard Streeta, ki je imel v njej zalogo blaga.

Tako se ni nihče več brigal za hišo brez oken, katere pročelje je razjedala rja.

V noči, v kateri je postal Lionel Brady žrtev čudnega vloma, o katerem smo pripovedovali, je hitel proti temu samotnemu kraju možak, ki je bil elegantno oblečen in ni bil nihče drugi kot veliki kupčevalec z diamanti iz Montgomery Streeta po imenu Wilcox. Ovratnik površnika je imel privihan do ušes, klobuk potisnjen na oči in ozrl se je pogosto, da vidi, ali li kdo ne sledi. Njegovo čudno, mrzlično vedenje je kazalo, da je zelo vznemirjen. Ko je prišel pred železno hišo, je štel železne plošče, počenši od levega roba, in ko je dospel do sedme, je pritisnil na vijak, ki se na zunanji ni prav nič razlikoval od drugih. Potem je čakal.

Čez nekaj minut se je začulo rahno škrtanje, ena železnih plošč se je premaknila in pokazala se je ozka odprtina.

Wilcox je vstopil, sledil nekaj časa temnemu hodniku, odprl vrata in se znašel v vestibulu, kjer ga je stražil slabo oblečen Kitajec, s katerim je tiho govoril nekaj besed. Nato je šel v sredo vestibula, kjer so vodile železne stopnice navzdol in izginil je v njih odprtini.

Kmalu nato je Kitajec, ki je bil še vedno nepremičen na svojem mestu, zapazil luč. Zasvetila se je v ozki odprtini, ki se je nahajala sredi vrat. Trikrat se je luč zasvetila in je spet ugasnila. Na ta način so zvonili obiskovalci. Vijak, ki je bil na zunanjem zidu hiše, je pri pritisku avtomatično vezal električno vezalo. Kitajec je takoj potegnil za ročaj, ki je bil zvezan z vrati na cesti in minuto pozneje je vstopil možak kakih štirideset let. Mr. Jedediah Buxton, eden najbogatejših žitnih trusterjev v San Franciscu. Kitajcu je šepnil iste kabalistične besede kot draguljar Wilcox in izginil je kot on po železnih stopnicah.

Ko je prehodil dvajset stopnic, je dospel v prostorno in čisto iz železa zgrajeno dvorano. V sredi je stala dolga miza, pokrita s papirjem, okoli mize je sedelo v globokih usnjenih naslanjačih sedem gentlemanov najkorektnejšega tipa. Prazen naslanjač je čakal zakasnelega Buxtona.

— Hitite vendar, Mr. Buxton, je dejal šaljivo draguljar Wilcox novemu prišlecu; čakali smo vas, da začnemo.

Kitajec Wang-Tai, ki so ga dobro poznali v orijentalskem predmestju kot trgovca z opijem, in ki je bil na videz vodja ostalih članov družbe, je prosil za molk.

— Gentlemen, je začel in njegove male podolgaste oči so se ironično in hudomušno bliskale, novice niso ravno najboljše. Ta mesec si imamo razdeliti samo tristo tisoč dolarjev. To je malo, če pomislimo na riziko in na uplačane dežele.

Takoj se je dvignil protest, in sicer s strani kapetana Georgieja Borrowa, ki pa je bil bolje znan pod priimkom Rattlesnake (kača klopotača) in je bil že neštetokrat kompromitiran kot morski ropar, a se je znal vedno izmazati na neverjetne načine.

— To ni mogoče, je vzkliknil; prošli mesec je bilo 500,000 dolarjev in ne morem si razložiti velike razlike med obema številkama.

Wang-Tai je odgovoril z medeno uljudnostjo:

— Ali hočete pregledati potankosti računa, ki ga je šef že odobril?

Ta edina beseda je imela za posledico, da je na mestu pomirila jezo spoštovanja vrednega kapetana.

— Dobro, je mrmral, če je vse v redu . . . Saj veste, stara mrcina sem, toda na dnu srca iskren kot vsaki pravi mornar.

Nihče ni odgovoril na njegove besede in Wang-Tai je začel čitati poročilo o položaju z jasnostjo in eleganco, ki je delala vso čast direktorju kake finančne družbe.

Podjetja tega udruženja pa so bila prav posebne vrste tako na primer so jadrnico, ki so jo zavarovali za zelo visoko vsoto, skrivno raztovorili ter blago nadomestili s kamenjem in prstjo. Ko je bila ladja na širokem morju, jo je dal kapetan Rattelsnake pri najlepšem vremenu potopiti in mirno se je vrnil na obrežje v čolnu s pol ducatom lopovov, ki so tvorili moštvo potopljene ladje. Zavarovalna družba je bila prisiljena plačati, ker ni bilo mogoče dokazati zločina.

Ali pa na primer druga zadeva: draguljar Wilcox je bil prodal hčerki nekega milijonarja ovratni biserni nakit za 30,000 dolarjev. Nekaj dni pozneje je s pomočjo sodelovanja mastno plačane sobarice nakit spet prišel nazaj v železno blagajno draguljarja. Milijaderka pa je imela v svoji omari nakit iz ponarejenih biserov, ki je bil popolnoma enak prvemu. Mlinar Buxton je bil specialist za požare, vsak čas je imel tri ali štiri pravde z zavarovalnimi družbami.

(Dalje prihodnjič)

PISMA IZ STAREGA KRAJA

Žerovnica je dala 75 partizanov

Mr. Jakob Drobnič (Gornikov), ki živi v Toronto, Ont., Canada, je pred nedavnim prejel pismo od prijatelja, poznanega Janeza Remžgarja (Petrov) iz Žerovnice, v katerem mu opisuje sledeče zanimivosti:

"Žerovnica, 12 marca 1946.

"Dragi prijatelj Jakob!

"Tvoj sin Janez mi je prinesel pozdrav od očeta. Hvala! Nisem si mislil, da bom še kedaj dobil od koga pozdrav, ker sem bil zapisan smrti in poginu. A vendar nam je bila usoda mila, da se je vse tako steklo.

"Preživeli smo v zadnjih letih čase, katere se v enem ali 10 pismih ne dajo opisati in to še celo težko verjetnih, če jih ni človek sam doživel ali pretrpel.

"Italijani so vso deželo, tja do Save poplavili, ter so začeli kar v masah, deloma ubijati, deloma pa odpeljati v ujetništvo (internacijo). Tako so jih iz Žerovnice enkrat odpeljali 54 ljudi, kar si gotovo že zvedel.

"Največ zaslug za te zločine imajo domači izdajalci — belogardisti in takozvani domobranci, kateri so bili zapeljani po naši sprideni in izdajalski duhovščini, ter raznimi magnati. Oni so izdajali narod in ravno njih zasluge so, da je toliko naših fantov pobitih, odpeljanih v pregnanstvo in opustošenih toliko vasi in celih krajev.

"V tistih časih smo začeli organizirati partizane. Žerovnica se je dobro obnesla. Dala je 75 partizanov in seveda našlo se je tudi štiri izdajalce. Nekateri od njih so že dobili zasluženo kazen.

"Sedaj se obnavlja cela dežela. Ustanovile so se obnovitvene zadruge in že letos se bo začelo zidati. V Žerovnici je upepeljenih 57 poslopij, med njimi 17 hiš. Tvoje in naše stoji še celo.

"Jaz sem bil zatožen, da organiziram odpor, so me Italijani dvakrat aretirali po mesec dni zapora. Proti koncu, to je 20. februarja 1945 so me ponovno aretirali, ter me pod veliko eskorto 50 domobrancev vlekli v zapore v Ljubljano v prisilno delavnico. Zapor je bil pod zemljo v temnici, brez odeje, brez slame sem čakal tam pogina do 9. maja, ko so prišli v Ljubljano partizani ter nas tamkaj rešili gotovega pogina.

"Aretirali so nas vse, tako da so v hiši sami gospodarili. Pokradli in izropali so vse, kar je bilo kaj vrednega. Ko sem prišel domov, ni bilo ne obleke, ne perila, ne čevljev, ne posteljnine, ni nobene hrane. Pozneje smo nekaj najpotrebnejšega dobili od naše vojske za silo. Naša vojska se je pod vodstvom tovariša maršala Tita hrabro borila, ter vztrajno pomagala zaveznikom do zmage.

"Seveda imamo sedaj mi, ko smo organizirali odpor, tudi veljavo in besedo. Tudi Tvoji fantje so se dobro obnesli. So vsi in Tilka zavedni, ter te ne bo treba biti sram, kadar prideš domov. Matevž je dal življenje za svobodo. Slava mu! Janez je doma, a Tone je vojak. Slave je odšel v Banat, je dobil tam zemljo in hišo. Tilka se je poročila z partizanom Šega, fini dečko, zaupnik OZNE (obramba narodnih pravic).

"Tudi moj najmlajši sin je bil že pri 17 letih partizan. Bil je ujet od 'domobrancev,' ter odpeljan v ljubljanski grad. Tamkaj je bil tepen, mučen, ter na Veliki četrtek 1945 obsojen na smrt. Ker je šla pa tisti čas že vojska proti koncu, se ga je nekako pozabilo—bila so že vroča tla—ko so prišli partizani 9. maja v Ljubljano, so ga našli že čisto izčrpanega in izstradanega v zaporih in ga tako rešili, zadnji moment—smrti. Starejši sin je tudi načelnik OZNE v Osijeku, je oficir.

"Žerovnica je dala precej oficirjev. Matija Knap je major, Alojz Ule, kapitan v Ljubljani; Matija Ule, poročnik v Ljubljani. Matija Štenta, poročnik v Zagrebu. Janez Hrbljan, poročnik v Vipavi. Stanko Zigmund, kapetan v Karlovcu. France Hrbljan, narodni vodja v Belovaru. Janko Lunka, telefonski narodni vodja v Litija. Ciril Remžgar, oznanjevalec narodnega vodstva na Rakeku. Anton Janežič, rezervni kapetan v Žerovnici. Franc Šuštaršič, kapetan v Ljubljani itd.

"Kakor Ti bo razvidno, Žerovnici ni treba, da se sramuje—je ponosna.

"Med žrtvami je tudi naš prijatelj Mihael Šega. Po njega so prišli Lahi z oklopnim avtom, ga odpeljali v 'jermen dol' in ga tam ubili.

"Sumi se, da ga je izdal sorodnik ali sorodnica iz Grahovega, kar se bo že še pokazalo, saj so preiskave. Mnogo domobrancev je pobegnilo z okupatorjem in jaz mislim, da pridejo vsi na vrsto, ter dobijo plačilo po njih zaslugah.

"Sedaj bom pa končal in kadar boš imel kaj prilike, pa se kaj oglasi. Priporočal bi se ti za eno pipo. Pozdravi vse znance in prijatelje ter jim povej, da živimo sicer v siromaščini; a svobodi, v kateri vse križem dela in obnavlja opustošeno deželo. Smrt fašizmu—svoboda narodu!

"Janez Remžgar."

HAS NEW GODCHILD . . . Mrs. Eleanor Roosevelt holds Anna Eleanor Martin, two-months-old daughter of Mrs. Hershey Martin, former Mayris Chaney. Mrs. Roosevelt was infant's godmother at San Francisco christening.

Poročа o smrti matere

Mrs. Katy Slosar, 903 Ida Ave., je prejela pismo od svojega brata Toneta Frol iz Jelšane št. 69, pošta Jelšane, Primorje, ki ji med drugim poroča o smrti matere ter o drugih žalostnih dogodkih tekom vojne. Kot piše so bili zadnji dve leti vojne najhujši.

Pismo se glasi:

"Jelšane, 21. okt. 1945

"Cenjena mi družina!

"Po dolgih letih se Vam spet enkrat oglašamo s par besedami. Predno nadaljujem, vas iskreno pozdravim vse skupaj in vsakega posebej. Upam, da Vas to moje pismo najde pri zdravju.

V nadalje Vam popišem, kako je pri nas. Tako po teh šestih letih groze in strahu še nekako stojimo pokonci. Draga sestra in vsi skupaj, vam sporočam, da smo našo mamo izročili materi zemlji. Pokopali smo jo 12. septembra. Naj ji bo lahka zemlja, pod katero počiva. Bila je 89 let stara. Tako je tudi ona prenašala z nami šestletno strašno trpljenje.

"Kar smo izkusili in videli, se ne da popisati. Posebno v zadnjih dveh letih. Najhujše je bilo zadnjih osem dni. Kaj vse se je odigravalo pred našimi očmi. Posebno prva nedelja v maju, kateri dan ne bo nikdar pozabljen.

"Bilo je tudi smrtnih slučajev vseh vrst, tudi brez potrebe. Lahko Ti navedem nekaj takšnih slučajev v Jelšanah, namreč, bila je usmrčena Martinka in njena hči Mici, žena Milana Franetovega; Komesarica in njene dve hčere Milka in Danica. Njih smrti so krivi Jelšanci, katerih imena Ti lahko navedem ali pa drugič. Ni se vedelo do zdaj. Ali zdaj so se sami pokazali in kaj še lahko pride. O tem vam bom drugič bolj natančno pisal, kdo in kateri so.

"Dalje, Ivana nam še ni domov, ali upamo, da ta božič pride. Vendar se veselega čutim, da je še živ in zdrav. Kdor je še živ bo še lahko prišel, kdor je mrtev, tega več ne bo.

"Kadar boš pisala Janezu, ga obvesti o mamini smrti. Pošiljamo vam mnogo pozdravov. Draga sestra, narod je izčrpan in vsega potreben. Ena slaba obleka stane en tisoč lir, tako da se zavijamo v vsake vrste cunje. Kdaj se bo kaj poravnalo, res ne ve nobeden povedati.

"Dalje, Pepa je zdaj tudi doma. Kati je umrla pred letom. Ravno zdaj se nahaja pri nji ta mlajši sin od Mici. Za Jožeta, ta starejšega sina od Mici, nismo gotovi, ako je pri življenju. Tako je Pepa sedaj mati. Naj zadostuje za enkrat. Drugič kaj več. Sprejmite mnogo pozdravov od mene in Marije, od sestre Marije in od sestre Pepe ter vam želimo vse najboljše.

"Toni Frol"

Prijatel's Radio Service
1142 East 66th St.
vogal Bliss Ave. in E. 66 St.
90-dnevno jamstvo na vsemu delu in komadih
Telefon v trgovini: EXpress 2680
na domu: EX 3985

THANK YOU, MR. MAYOR . . . Says Louisiana's Gov. Jimmie H. Davis to Mayor-designated de Lesseps S. Morrison, at a recent civic gathering in the southern city. Both men are united in their efforts to expand industry in Louisiana. The two leaders are fast becoming one of the South's best sales teams.

Če vam 'Enakopravnost' ugaja, naročite jo za poskušnjo vašemu prijatelju in znancu. Če imate kaka priporočila za izboljšavo čtiva, sporočite ga in skušalo se ga bo upoštevati.

ENAKOPRAVNOST
6231 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio

DOPRINOSI AMERIKI!

Nobena posamezna narodnost v Ameriki si ne more prisvajati prednjaštva. Kar je Amerika danes, je posledica koordinacije vseh narodov. V knjigi "A Nation of Nations" je naš poznani in spoštovani ameriško-slovenski pisatelj Louis Adamič temeljito pojasnil. O tem se lahko prepričate, ako si nabavite in prečitate omenjeno knjigo, ki je v zalogi v uredništvu Enakopravnosti.

Vsak en dolar! Clevelandski Slovenci bi morali nabrati eno tretjino določene vsote za otroško bolnico v Sloveniji! Če se bo zavedal vsak Slovenec in Slovenka z pokolonom enega dolarja, pa se bo stvar uresničila! Tudi v uradu "Enakopravnosti" se sprejemajo doneski.

Harmonike naprodaj
Kromatične harmonike, 120 basov, Excelsior izdelka se proda. Poizve se na 6723 St. Clair Ave.

Išče se
5 ali 6 sob, spodaj ali zgoraj, za 4 odrasle osebe. Naslov se naj pusti v uradu tega lista. Želi se dobiti med E. 55 in E. 79 St.

Proda se
postelje, innerspring vzmeti, čisto hišno opremo, omare, mize, svetilke, posodo in druge predmete, ker se odpotuje v Florido. Proda se tudi psa, "cocker spaniel" pasme. Vpraša se na 1139 E. 79 St.

DAJTE VAŠ FORNEZ SČISTIT SEDAJ!
Boljša postrežba in boljše delo. Fornez in dimnik sčiščen po "vacuumu."
$4 do $6
National Heating Co.
Postrežba širom mesta
FAirmount 6516

ŠIVALNE STROJE POPRAVIMO
Mi kupimo in popravimo stare šivalne stroje.—Pokličite
ALLIANCE SEWING MACHINE
15823 Arcade Ave. KE. 5557

JOHN ZULICH INSURANCE AGENCY
18115 Neff Rd., IV 4221
Se priporočamo rojakom za naklonjenost za vsakovrstno zavarovalnino.

VAŠI ČEVLJI
bodo zgledali kot novi, ako jih oddaste v popravilo zanesljivemu čevljarju, ki vedno izvrši prvovrstno delo.
Frank Marzlikar
16131 St. Clair Ave.

ŽENSKE
za hišne služkinje
5. pop. do 1.40 zj.
5 večerov v tednu
$34.00 tedensko
V downtown poslopju
Zglasite se v
Electric Building
700 Prospect Ave.
soba 901
Ženski uposlevalni urad
THE OHIO BELL TELEPHONE CO.

OGLAŠAJTE V —— "ENAKOPRAVNOSTI"

PISMA IZ STAREGA KRAJA

Načelnik Orlov in njegov 15-letni sin partizana

Ivan Ustar, 6301 St. Clair Ave., je prejel te dni pismo od svojega edinega brata, Vinka Ustarja, Zagorje ob Savi, Slovenija. Vinko Ustar je bil svoječasno načelnik Orlov v Zagorju ob Savi in kot tak gotovo dober katoličan, toda je sprevidel, na kateri strani je pravica in kje je krivica. Tako se je prostovoljno pridružil s svojim 15-letnim sinom Vinkotom partizanom in zmagali so! Pismo je zelo zanimivo in ga priporočamo, da ga gotovo prečitate.

"Zagorje ob Savi, 24. feb. 1946.

"Dragi brat Ivan, žena
in družina!

"Javljam Ti, dragi Ivan, da sem danes prejel Tvoje pismo, za katerega sem Ti prav iz srca hvaležen. Torej, naj Ti velja po dolgem času, kakor tudi Tvojim dragim domačim moj iskren bratski pozdrav.

"Javljam Ti, da je Tvoje pismo hodilo sem skoraj pet mesecev. Dalje Ti tudi javljam, da mi je tovariš Janko Hrastelj povedal, da je prejel Tvoje pismo, kakor tudi tovarišica Malči Rajner. Hvaležen sem Ti za Tvojo skrb in zanimanje, zlasti še, ko si mi sporočil, da si že prej dvakrat pisal, vendar brez uspeha. Veš, še niso bile razmere urejene. Danes pa že gre življenje pri nas normalnim tokom, boljšim časom nasproti.

"Dragi brat, ker nisi bil siguren, da sem morda še pri življenju, Ti moram vendarle hvalabogu javljati, da sem kljub vsem grozotam srečno prestal vse trpljenje golgote. A predno Ti hočem bolj podrobno opisati in ustreči Tvoji želji, moram na žalost k Tvojemu poročilu o žalostni novici o smrti najine očeta, izreči moje sožalje. Kaj je imel za eno bolezen? Vem, da je rudnik vsakemu rudarju zgodnejši grob, kot enemu izmed onih, ki mu ni treba delati v jami globoko pod zemljo.

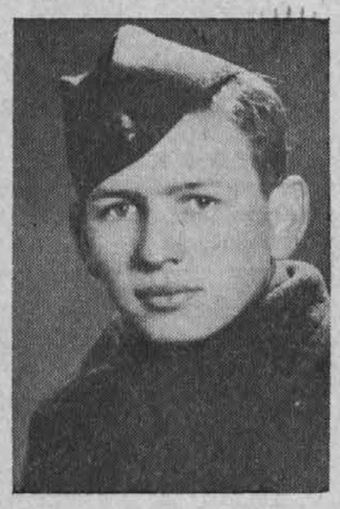

Vinko Ustar, ml.

"Vidiš, dragi brat, tako gre usoda svojo pot naprej. Vedno sem mislil, imel sem vedno nekakšne občutke, da se bomo še enkrat vsi skupaj videli, a usoda je hotela drugače. Velika je razdalja med nami, in te možnosti ni bilo, da se snidemo. Tudi v vezi s pisanjem smo imeli malo stike, vendar, upam, da mu nisem delal jaz krivice. In tako sem sedaj ostal sin očeta, kakor tudi matere, katerih nisem nikoli poznal sam. Ti si bil vsaj tako srečen (bilo je malo več korajže v Tebi), da si šel v svet in si vsaj očeta poznal. Je že menda moralo biti tako, da mu tudi ni bilo naklonjeno učakati konca te druge svetovne vojne. Tudi očetu od moje žene Mici ni bilo naklonjeno učakati konca vojne, je tudi v letu 1945 umrl. Glede tete Jule pa tudi nič ne vem. Zadeta je bila po kapi in sedaj ne vem, kje je, ali je umrla ali ne, ker je bila med tem časom vojna.

"Bil sem tudi jaz partizanski vojak. Tisti čas je bila teta prepeljana v Savinjsko dolino v neko bolnico. Torej še enkrat, dragi Ivan, moje sožalje. Piši mi, kje je najin oče pokopan, v kateri državi in če je bil, oziroma če sta bila v zadnjem času skupaj?

Vinko Ustar, st.

"Kakšne razmere so vladale pri nas, Ti hočem sedaj malo opisati. Danes, dragi brat, vlada pri nas svoboda. To svobodo smo drago plačali. Težka štiriletna borba je zahtevala od nas Slovencev in od vseh ostalih narodov v Jugoslaviji ogromno žrtev. Preteklo je ogromno krvi, a vendar je končno zmagala odločna volja in zavest, da mora zmagati pravica nad krivico. V trdni medsebojni zvezi in pomoči Rdeče armade in Anglo-Amerikancev se je posrečilo streti nacistično Nemčijo. Vem, da so Vam v Ameriki slikali naše razmere vse do leta 1943, ker se je zavezniška komisija sama prepričala osebno, kdo se v resnici bori proti nemškemu in italijanskemu okupatorju zatiralcu vsakega človečanstva in kulture ter demokracije.

"V tem času je vladala samo sila in mučenje poštenega ljudstva. Pri vsem tem smo imeli pa še domače izdajalce, to je one, ki še danes ščuvajo izza naših meja, proti novi Jugoslaviji, proti ljudski republiki jugoslovanskih narodov. Oni, ki so v letu 1941 vrgli puške v koruzo ter sfrčali po zraku v tujino, a narode prepustili svoji usodi. Toda našega partizanskega gibanja ni bilo mogoče na noben način zatreti. Ravno obratno, vsako leto je naša moč rastla. Nič ni pomagalo švabom, ne streljanje naših talcev, ne ogromno izseljevanje celih pokrajin, raznih internacij in požigov celih vasi, kjer so zažigali poslopja z ljudmi vred. Primer na Izlakah, vas Orehovica. In takih vasi je bilo mnogo. Slovenci so morali sami eden drugega streljati. Obešali so jih na mesarske kavlje. Pri Celju je na primer 90 ljudi, katere so vjeli kot partizane, so jih pobesili kar na drevesa ob cesti. Bilo je tudi nekaj Zagorjanov vmes. Mnogo Zagorjanov je bilo umorjenih kot talcev. Vseh skupaj je padlo okrog 50 mož in žena.

"Lahko si misliš, dragi Ivan, v kakšnih časih smo živeli v dobi od leta 1941, do svobode v letu 1945, to je cela štiri leta. Vsak čas si imel Gestapo na vratih, ali na delu, kjer so šli s Teboj nalomljenje zdravih kosti. Skratka, človek ne more opisati trpljenja, če nekdo sam ni okusil, našega ljudstva. Tudi jaz sem mnogo prestal. Veš, v teh letih ko jih imam, sem se tudi odločil iti prostovoljno v našo partizansko vojsko, našo Osvobodilno fronto slovenskega naroda, v juniju leta 1944 in moj sin, Vinko, ki mu je bilo komaj dobrih 15 let starosti. Vendar ga nisem hotel pustiti doma, ker bi šel sigurno kot talec v smrt. On je še danes pri vojakih v Beogradu. On je šef telefonske centrale glavnega štaba armije. Bil je v učenju v delavnici v centrali.

"Ženo so mi izselili, kakor tudi hčerko, ki je bila stara osem let. Iztrgali so jo iz rok matere ter odvedli posebej v pregnanstvo, kjer so mladino uničevali načrtno, posebno Slovane. Hvalabogu, dragi Ivan, nisem mislil nikoli, da se bomo še kdaj vsi skupaj videli. Vendar nam je bila usoda naklonjena ter smo se vsi srečno vrnili. Seveda smo precej materialno trpeli in tudi na zdravju, ker nismo poznali strehe; bili smo vedno na planem, na prostem, naj bo v zimi ali letu.

"Vem, da tudi danes govore o naši novi republiki marsikaj, ker imajo slabo vest in jim ni povratka, ker so se pregrešili napram samemu sebi in svojemu narodu. Pri nas vlada danes red. Narod se je sam osvobodil brez kralja in aristokracije in tudi sam izvolil svobodno pri demokratičnih volitvah 11. novembra 1945 leta svoje zastopnike v parlament in v narodno skupščino.

"Saj vem, da tudi tam veste za naš položaj, kjer skrbijo naši ameriški Slovenci za pomoč in podvig naše mlade države in obnove. Hvaležni smo vam, kateri kakor koli pomagate ali ste pomagali k naši častni zmagi. Za to zmago in svobodo, dragi Ivan, je dalo okrog dva milijona ljudi svoja življenja. Pri vztrajnem delu in zdravju, če Bog da, bomo imeli še lepše čase v trdnem zaupanju v naše spretno vodstvo.

"Tukaj Ti bom priložil tudi sliko, slikano cele moje družine v maju, 1944 leta, za sloves, predno sem šel v partizane. In eno sliko od mojega sina, kot današnjega vojaka. Veš, težko je bilo takrat slovo, a svidenje na novo življenje Ti pa ne morem popisati.

"Vidiš, če bi bil šel jaz v Ameriko, bi morda ne doživel vse to, kar sem Ti opisal. Tukaj čitamo o mnogih stavkah pri vas. Kaj je temu vzrok? Danes je vaš dolar pri nas vreden 50 naših dinarjev.

"Druge razmere v domačem kraju so različne. Pri nas v našem rudniku danes dela okrog 1,800 delavcev. Zaslužek imaš zunaj 120 dinarjev, a v jami od 250 do 300 dinarjev. Pralnica je moderna in tudi železnica je speljana v Toplice. Steklarne ni več. Hrastelji so razen Janeza vsi bili izseljenci. Prišli so vsi nazaj na svoja mesta, samo Jaketa še ni, a živ je še in tudi cela družina. France Flere je tudi padel v partizanih. Drugače rudniki v Hrastniku, Trbovljah in v Zagorju še niso preveč trpeli. Je ostalo skoraj nepoškodovano, ker niso imeli Nemci več časa razbiti, ker se je na tisoče Nemcev samo v Zagorju vdalo naši partizanski vojski.

"Prejmi prav iskrene pozdrave od moje družine.

"P. S. Hčerka Marija je prišla k nogam vse od Gradca iz lagerja domov v Zagorje!

"Vinko Ustar."

Društveni koledar

25. maja, sobota. — American Legion Post 273. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

26. maja, nedelja — Društvo "Goranin" — prireditev v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

26. maja, nedelja. — The Three Vet's Club — ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

2. junija, nedelja — Schwabisher pevski zbor. — Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

1. septembra, nedelja. — The Three Vet's Club — ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Road.

7. septembra, sobota. — Comrades No. 566 SNPJ. — Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

8. septembra, nedelja. — Coswell Club—ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

14. septembra, sobota — Društvo sv. Janeza Krstnika št. 37 ABZ. — Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

15. septembra, nedelja. — Ženski club Waterloo — Ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

22. septembra, nedelja. — Ženski odsek SDD—ples za v pomoč Primorcem v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

29. septembra, nedelja. — Odbor za postavitev spomenika prireditev v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

6. oktobra, nedelja. — Progresivne Slovenke krožek št. 1 ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

12. oktobra, sobota. — Cerkniško jezero SDZ—ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

13. oktobra, nedelja. — Washington ZSZ — ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

20. oktobra, nedelja. — Slovenska ženska zveza št. 41 ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

21. septembra, sobota. — Carniola Hive 498 The Maccabees. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

26. septebmra, sobota. — Društvo "Spartans" št. 576 SNPJ Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. septembra, nedelja. — Moški klub cerkve sv. Pavla. — Ples v avditoriju SND.

6. oktobra, nedelja. — Slovenska ženska zveza št. 50. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

5. oktobra, sobota. — Društvo "Svobodomiselne Slovenke št. 2 SDZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

12. oktobra, sobota. — Društvo Slovenske Sokolice štev. 442 SNPJ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

13. oktobra, nedelja. — Federacija SNPJ pevski krožki, Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

19. oktobra, sobota. — Honor Guards SDZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

20. oktobra, nedelja. — Miss Bernice Novak, Pevski koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

20. oktobra, nedelja. — 10-letnica krožka štev. 3 Progresivnih Slovenk — igra in ples v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

26. oktobra, sobota — Betsy Ross AFU — ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

26. oktobra, sobota. — Carniola Tent No. 1288 The Maccabees Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. oktobra, nedelja. — Dramski zbor "Ivan Cankar". Igra v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. oktobra, nedelja. — 30-letnica društva "Vipavski raj", št. 312 SNPJ v Slovenskem domu na Holmes Ave.

27. oktobra nedelja—Waterloo Camp WOW — prireditev v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Road.

1. novembra, Petek. — State Highway, Ples v avditoriju Slov. nar. doma.

2. novembra, sobota. — Društvo "Danica" št. 11 SDZ. Ples v avditoriju S. N. Doma na St. Clair Ave.

3. novembra, nedelja. — Glasbena Matica. Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

3. novembra, nedelja. — Collinwood Hive Macc—prireditev v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Road.

9. novembra, sobota. — Društvo Slovenec št. 1. SDZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

10. novembra, nedelja. — Slovenska narodna čitalnica. — Proslava 40-letnice v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

10. novembra, nedelja — V Boj SNPJ — prireditev v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

16. novembra, sobota. — Društvo Sv. Ane št. 4 SDZ. Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

17. novembra, nedelja. — Blaue Donau. Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

17. novembra, nedelja. — Mladinski pevski zbor SDD — prireditev v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

23. novembra, sobota. — Društvo Sv. Cirila in Metoda št. 18 SDZ. Ples v avditoriju slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

24. novembra, nedelja. — Priredba podružnice štev. 106 SANS v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

24. novembra, nedelja. — Pevski zbor "Jadran" — koncert in ples v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

27. novembra, sreda. — Društvo "Ilirska vila" št. 173 ABZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

28. novembra, nedelja — Schwabisher pevsko društvo. Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

28. novembra (Zahvalni dan), četrtek. — Pevski zbor "Zarja" Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

30. novembra, sobota. — Društvo "Jutranja zvezda" št. 37 ABZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

1. decembra, nedelja. — Združeni bratje SNPJ — ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

7. decembra, sobota — Croatian Pioneers CFU. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

8. decembra, nedelja. — Prosivne Slovenke krožek št. 1 ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

14. decembra, sobota. — Društvo "Comrades" št. 566. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

15. decembra, nedelja. — St. Joseph Cadets — Ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Road.

22. decembra, nedelja. — Slov. Šola SND. Božičnica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

NAZNANILO IN ZAHVALA

30. sept. 1898 — 16. aprila 1946

Z žalostnim srcem naznanjamo tužno vest, da je nemila smrt pretrgala prezgodaj nit življenja naši nikdar pozabljeni soprogi in nadvse ljubljeni materi

Frances Gorshe

ROJENI PODOBNIK

Pokojnica je bila doma iz Trzina na Gorenjskem, odkoder je prišla v Ameriko pred 25 leti.

Prisrčno in iskreno se želimo zahvaliti vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za sožalne in tolažilne izraze sočutja ob času naše bridke žalosti nad izgubo nam tako dragega bitja. Zato ste prišli tudi vi in okrasili njeno krsto z najlepšim cvetjem in venci, kar je bil pač lep dokaz vaše ljubezni in naklonjenosti napram pokojnici. Zelo hvaležni smo tudi onim prevdarnim prijateljem, ki so mesto cvetja darovali v SANSov sklad za otroško bolnico v Sloveniji.

In ker je tako ljubila petje, so se je spomnili pevci Glasbene matice in ji v zadnje slovo krasno zapeli v srce segajoče žalostinke.

Tudi Klub Ljubljana, čijega članica je bila pokojnica, je prišel in se skupno poslovil od svoje družabne prijateljice. Obema skupinama se najprisrčneje zahvaljujemo.

Naše posebne zahvale naj bodo deležni naši sosedje na 73. cesti, posebno še Mrs. Agnes Turkovich in Mrs. Ružič; njeni prijateljici še iz mladosti Mrs. Mary Žandar in Mrs. Mici Jeran; nadalje naši družinski prijatelji kot družine Frank in Vera Slejko, John in Josie Levstik in Mrs. Mary Milavec za njihovo vsestransko pomoč, nudeno nam in njej v dnevih pred smrtjo in po smrti pokojnice. Vaše neprecenljivo prijateljstvo je cenila ona in cenimo ga mi, žalujoči ostali.

Prisrčna hvala vsem tistim, ki ste prišli pokojnico kropit, ko je ležala na mrtvaškem odru, kot tudi tistim, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti na Calvarijo pokopališče. Tisočera hvala vsem onim, ki ste nam dali na razpolago svoje avtomobile, in ki ste darovali za sv. maše.

Draga in nepozabna mati! Kako zelo si nas ljubila in za nas skrbela in kako zelo smo mi Tebe ljubili, občutimo sedaj, ko Te ni več v naši bližini. Naša hiša je tako prazna odkar so te odnesli k preranemu počitku. Naše oči, draga mama, Te želijo zopet ugledati in usta ponavljajo pesem tožbe po materi:

"Oj, kje ste, kje ste mati zlata,
tako se toži nam po Vas!
O, ko bi se odprla vrata
in se prikazal Vaš obraz!"

Predobro veva z bratom, da so to le pobožne želje, zato naj pa spomin na Tvoje dobro in blago srce živi v naših srcih do konca naših dni!

Žalujoči ostali:

FRANK GORSHE, soprog;
PETER in TONY PODOBNIK, sinova;
MICI HRIBAR, ANTONIJA HABJAN in ANGELA, sestre;
LOJZE, FRANCE in JANEZ, bratje.